

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Beter Benutten 380kV Diemen – Lelystad

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

1 maart 2021 / projectnummer: 3298

1 Advies over het MER in het kort

TenneT, de beheerder van het landelijke hoogspanningsnet, wil de capaciteit van een deel hiervan vergroten. Daartoe voert het bedrijf het programma 'Beter Benutten Bestaande 380 kV-verbindingen' uit. De verbinding tussen Diemen en Lelystad maakt daar deel van uit. Om de capaciteitsvergroting van dit tracé mogelijk te maken moeten onder de verantwoordelijkheid van de ministers van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) vergunningen worden verleend waarmee onder andere van bestemmingsplannen kan worden afgeweken.

Voor de besluitvorming over het project is een milieueffectrapport (MER) opgesteld. De betrokken ministers hebben de Commissie voor de milieueffectrapportage gevraagd dit MER te beoordelen.

Wat blijkt uit het MER?

In het rapport¹ worden het nut en de noodzaak van de vergroting van de capaciteit helder beschreven. Ook wordt navolgbaar uitgelegd hoe er van de vijf alternatieven die in de vorige fase² beschouwd zijn, één alternatief is overgebleven. Van dit alternatief zijn drie mogelijke opties vergeleken en het blijkt dat de verwachte milieueffecten ervan niet verschillen. Door het toepassen van een technische maatregel³ vallen er, ondanks de uitbreiding van de capaciteit van de hoogspanningsleiding, 254 minder woningen (of andere gebouwen) binnen de magneetveldzone.

Wat is het advies van de Commissie?

De informatie in het rapport en de bijlagen is uitgebreid, goed opgebouwd en duidelijk leesbaar. **De Commissie is van oordeel dat het MER de essentiële informatie bevat** om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen bij het besluit over het project.

De Commissie heeft wel een aanbeveling over de omgang met stikstofdepositie: neem ook de, sinds 2015, sterk toegenomen stikstofdepositie in ogenschouw. Ga specifiek in op het natuurgebied Naardermeer en beschouw dit in cumulatie met de stikstofuitstoot veroorzaakt door de geplande werkzaamheden.

In hoofdstuk 2 licht de Commissie haar oordeel toe en geeft ze aandachtspunten voor het vervolgtraject.

¹ Milieueffectrapportage Diemen–Lelystad Deel A en Deel B. Arcadis, 15–09–2020.

² Notitie Reikwijdte en Detailniveau, zie: <https://www.commissiemer.nl/adviezen/3298>.

³ Door het toepassen van zogenaamde "faseoptimalisatie" wordt de magneetveldzone (van 0,4 microtesla) over het gehele traject verminderd.

Figuur 1. 380 kV-verbinding Diemen – Lelystad. Bron: MER Diemen–Lelystad, Arcadis, 2020.

Achtergrond

Voor de capaciteitsuitbreiding van de bovengrondse hoogspanningsleiding is een omgevingsvergunning nodig waarbij van het bestemmingsplan wordt afgeweken. Voor deze activiteit wordt een MER opgesteld. De leiding heeft een spanning van meer dan 220 kV en het tracé is langer dan 15 km. Daarmee valt de activiteit onder categorie C24 uit het Besluit milieueffectrapportage, wat betekent dat ter onderbouwing van het besluit over de uitbreiding een MER moet worden opgesteld.

Rol van de Commissie voor de milieueffectrapportage

De Commissie is bij wet ingesteld, onafhankelijk en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. Zij schrijft geen milieueffectrapporten. Dat doet de initiatiefnemer. De bevoegde gezagen – in dit geval de ministers van Economische Zaken en Klimaat en van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties – besluiten over het project.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt door nummer [3298](#) op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

2 Toelichting op het advies

De Commissie wil met onderstaande aanbevelingen een bijdrage leveren aan de kwaliteit van de verdere besluitvorming.

2.1 Stikstofuitstoot door werkzaamheden en botsingen met vogels

Stikstofdepositie

In het MER⁴ worden de effecten van stikstofdepositie op de natuur beoordeeld. De Commissie heeft waardering voor de manier waarop dat is gedaan. De werkwijze kenmerkt zich door een gebiedsgerichte aanpak waarbij wordt ingegaan op trends van de aanwezige natuurwaarden.⁵ Het valt de Commissie hierbij op dat het effect van de gemeten, en sinds 2015 gestegen, stikstofdepositie⁶ in cumulatie met de depositie veroorzaakt door het nieuwe initiatief nog niet is beoordeeld. Deze informatie is relevant, omdat er al decennialang overschrijdingen zijn van de kritische depositiewaarden.

De Commissie raadt daarom aan om ook de mogelijke effecten van deze toegenomen stikstofdepositie (NH₃) in de afgelopen jaren te beschouwen. Ga hierbij specifiek in op het Natura 2000-gebied Naardermeer en beschouw dit in cumulatie met de tijdelijke toename van stikstof (NO_x) die veroorzaakt wordt door de geplande werkzaamheden.

Botsingen van vogels met hoogspanningsleidingen en –masten

Het is bekend dat vogels tegen hoogspanningsleidingen vliegen en door de impact kunnen overlijden. De nieuwe configuratie van de hoogspanningsmasten en –leidingen wijkt niet af van die in de huidige situatie. Daardoor worden geen effecten verwacht die anders zijn dan die in de huidige situatie. Echter, om de kans op botsingen met vogels in de toekomst te verminderen, wordt in het MER gesproken over het aanbrengen van extra ‘varkenskrullen’ of ‘vogelflappen’. Dit zijn zichtbare markeringen die aan de leidingen en masten worden opgehangen en de zichtbaarheid ervan verhogen. Enerzijds wordt dit in het MER slechts als mogelijkheid benoemd. Anderzijds is in een mondeling overleg tussen het bevoegd gezag, de initiatiefnemer en de Commissie gezegd dat deze maatregelen daadwerkelijk worden uitgevoerd. De Commissie geeft in overweging de afspraken hierover aanwijsbaar vast te leggen in het besluit.

2.2 Straling, magneetveldzones en effecten op gezondheid

In Deel B van het MER wordt uitgebreid ingegaan op de milieueffecten, waaronder de breedte van de magneetveldzone⁷. De berekening van de magneetveldzone wordt goed en helder uitgelegd. In bijlage B wordt de aanpak van faseoptimalisatie beschreven en nader toegelicht³. Bijlage C gaat nader in op de invloed die elektromagnetische velden kunnen

⁴ Specifiek in een bijlage van de natuurtoets, die tegelijkertijd weer een bijlage is van het MER.

⁵ De Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) had duidelijke regels over hoe de effecten van stikstof op Natura 2000-gebieden moesten worden beoordeeld. Nu de PAS niet meer geldt, is het zoeken naar een nieuwe werkwijze om tot een adequate beoordeling van de effecten van stikstof op de natuurwaarden te komen.

⁶ In het Meetnet Ammoniak in Natuurgebieden (MAN) meet het RIVM samen met natuurbeheerders en vrijwilligers de maandgemiddelde ammoniakconcentratie in de lucht in Nederlandse natuurgebieden.

⁷ Het gebied omsloten door de contour van 0,4 µT (microtesla).

hebben op flora en fauna. In het rapport in bijlage D⁸ wordt navolgbaar uiteengezet hoe fase-optimalisatie leidt tot een verkleining van de magneetveldzone. Dit leidt tot een afname van het aantal gevoelige bestemmingen binnen de zone met 254. De uitgangspunten bij deze modellering en de onderliggende grondslagen zijn in detail uitgelegd. Met kaarten worden de huidige magneetveldzones en de toekomstige magneetveldzones (na faseoptimalisatie en versterking) met elkaar vergeleken. De Commissie beveelt het gebruik van kaarten met meer detail aan, waarop de gevoelige bestemmingen (waaronder woningen) duidelijk zichtbaar zijn.⁹

2.3 Archeologie

In het verleden zijn in het plangebied scheepswrakken aangetroffen. Uit het MER blijkt dat zowel een archeologisch bureauonderzoek als later een vervolgonderzoek met boringen heeft plaatsgevonden. De resultaten hiervan laten zien dat, door het treffen van mitigerende maatregelen, de werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden zonder gevolgen voor archeologische waarden. De Commissie onderschrijft deze conclusies.

⁸ Bepaling aantal gevoelige bestemmingen bij lijnverzwaring en klokgetaloptimalisatie. DNVGL-rapport, 07-06-2019.

⁹ De Commissie heeft bij haar advies alle binnengekomen zienswijzen gelezen en meegenomen in haar advisering.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing

Toetsing door de Commissie

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep beoordeelt of het MER de benodigde milieu-informatie bevat en of deze juist is. Als er informatie ontbreekt of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij die essentieel vindt. Dat is het geval als aanvullende informatie in haar ogen kan leiden tot andere afwegingen. Dan adviseert de Commissie de ontbrekende of gecorrigeerde informatie alsnog beschikbaar te stellen, voordat het besluit wordt genomen. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

dr. Henk Everts

dr. Theo Fens

dr. Eric van Rongen

Wouter Berendsen MSc (secretaris)

ir. Kees Slingerland (voorzitter)

Besluit waarvoor dit milieueffectrapport is opgesteld

Omgevingsvergunning voor het afwijken van een bestemmingsplan.

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor activiteiten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een MER vereist zijn. De bijlagen C en D bij het Besluit milieueffectrapportage geven aan om welke [activiteiten](#) het gaat. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om de activiteit C24, "De aanleg, wijziging of uitbreiding van een bovengrondse hoogspanningsleiding".

Bevoegd gezag besluit

De minister van Economische Zaken en Klimaat en de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Initiatiefnemer besluit

TenneT.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

De Commissie heeft alle zienswijzen en adviezen gelezen die het bevoegd gezag tot en met 21 januari 2021 heeft toegestuurd. Ze heeft ze in haar advies verwerkt, voor zover relevant voor het MER.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft beoordeeld?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissierner.nl projectnummer [3298](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage
A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e mer@eia.nl
w commissiemer.nl

